

Rolnická družstevní mlékárna v Brodce u Přerova

V r. 1902 zavítal do městyse Brodka tehdejší inspektor českého odboru zemědělské rady J. V. Pavelka z Brna a nabádal místní rolníky, aby ve svém hospodářství získané mléko zpracovali společně a výhodněji v místě zřízením družstevní mlékárny. Jeho pokyny vyslechlo mnoho občanů místních i z okolních obcí. Návštěva jeho zanechala v Brodce velké nadšení a zájem ku zřízení družstevní mlékárny. Přesto však, nežli mohlo být rozhodnuto o stavbě mlékárny, přispíšil si místní občan p. Arnošt, koupil pozemek od

Budova mlékárny

p. AI. Moudrého a začal stavěti v místech, kde tato nyní stojí, mlékárnu. Poněvadž však byl finančně slabý, tuto nedostavěl a prodal stavbu i s pozemkem panu Jos. Zlámalovi, rolníku z Brodky, který tuto dostavěl, koupil stroje a uvedl do chodu. Pracoval však jenom několik měsíců. Za poslední měsíc nevyplatil za mléko a odjel do Ameriky.

Poněvadž na mlékárně vázl větší dluh, přišla tato do konkursu, a než byl tento vyřízen, utvořilo 28 občanů pachtovní družstvo, v čele s p. uč. A. Březinou, které mlékárnu si pronajalo a uvedlo do chodu. To bylo v

r. 1903. Nežli byl soudní prodej mlékárny nařízen, svolána mimořádná valná hromada ustaveného družstva, na které zplnomocnění ke koupi pp. Štěpán Netopil z Citova, Ig. Brázda a Jan Moudrý z Brodky (poslední jest otcem nynějšího člena ředitelstva). Tito mlékárnu ve veřejné dražbě v měsíci březnu 1904 koupili za 24.000 Kč a poněvadž družstvo nemělo ještě stanovy schválené, připsána na Št. Netopila. Hned nato 4. dubna 1904 byla svolána řádná valná hromada, na níž stanovy schváleny a zvoleno ředitelstvo, jež sestávalo z pánů Štěpána Netopila jako ředitele (vedl závod 28 roků), nynějšího starosty obce Brodka Čeňka Brázdy, pokladníka (působil 18 roků), a A. Březiny, účetního (působil 14 roků). Prvním předsedou dozorčího výboru byl p. Fr. Beňa po 9 roků.

Závod zkvétal a záhy se ukázalo, že dosavadní místnosti nestačí. Proto přikročeno v r. 1908 k přístavbě tvarohárny, kanceláře a sklípku na zrání sýrů. Do roku 1914 vyrábělo se pouze máslo a tvaroh, kterého bylo mnohdy nadvýroba. Muselo se členům prodávati za výrobní cenu a tím zpeněžení mléka bylo malé. S doporučením p. insp. Pavelky přijat nynější správce Jos. Svoboda, který hned začátkem ledna 1914 zavedl výrobu různých druhů sýrů, výroba másla a tvarohu prováděna odborně, takže bylo odpomoženo jednak nadvýrobě másla a tvarohu, a pak docíleno lepšího zpeněžení mléka. Cenová výše obnášela v r. 1904 9 hal., v r. 1913 12 hal. a v r. 1914 již 22 hal. za 1 litr. Sýry šly také dobře na odbyt. Ústřední svaz hospodářský v Brně tyto hojně odebíral, i do cizích států zboží zasiláno (Egypt). V prvním roce zpracovalo se na sýry 83.219 l pl. a 95.112 odstř. mléka, což činilo z roč. dodávky mléka 25 procent, v roce 1915 114.186 pl. a 106.079 l odstř., což bylo již 45 proc.

Po tomto vzestupu rozpoutala se vřava válečná a v období tomto zabavován dojný dobytek, takže roční dodávky v roce 1914 ze 792.169 l bylo v r. 1918 již jen 55.986; tedy o 70 procent méně, a to ještě z tohoto malého množství bylo nutno zásobovati vojsko, za ceny naprosto nízké. Dodavatelé přes to, že sami mnohdy ani pro sebe neměli, pokutováni za to, že mléko nedodávají, ředitelství voláno k zodpovědnosti,

Zapomenutý Přerov

správa byla stále dotazována a volána k vysvětlení, proč se nedodává tolik, jako dříve, a proto voláno z řad členstva, aby se mlékárna zavřela. Avšak na silný nápor několika jednotlivců, hlavně tehdejších členů ředitelstva, pp. Netopila a Brázdy, a jejich vysvětlování, že by stroje podlehly zkáze a mlékárna že by se již po válečných letech sotva otevřela - udržen provoz nepřetržitě po celou dobu války.

Po válce závod se utěšeně vyvíjel, dodávka mléka rok od roku stoupala, takže v r. 1925 byla jako v dobách předválečných, a to 735.217 l, v roce 1926 již 827.327 litrů.

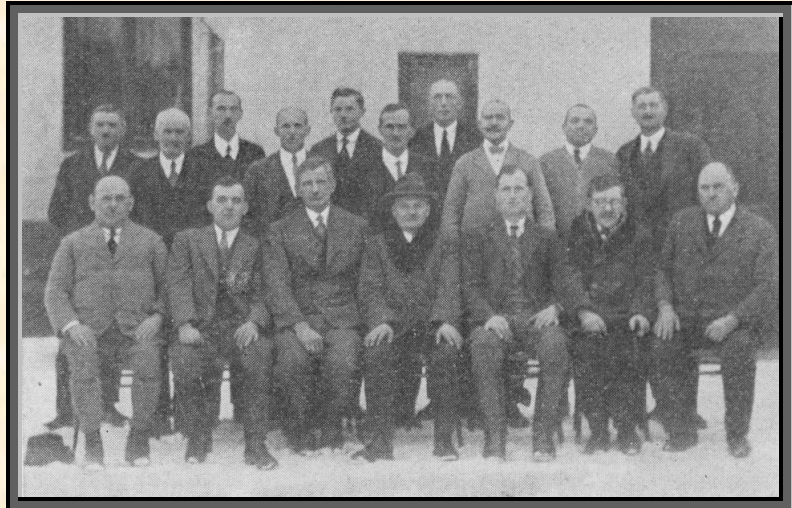
Avšak dosavadní strojní zařízení, již nemoderní, špatné a nehospodárné, zavedené na zpracování denních 2000 litrů, nestačilo, nevyhovovalo, a proto v květnu 1929 přikročeno k úplné strojní rekonstrukci. Dnes jest závod moderně zařízen na zpracování 5 až 6 tisíc litrů mléka denně.

Zavedením výroby sýrů v r. 1914 a přijetím odborné síly byly naše mléčné výrobky - máslo a sýry - stále více hledány, zvláště když tyto byly na obesílaných přehlídkách a výstavách, zeměd. radou pořádaných, uznány za výborné a skoro vždy odměněny čestnými diplomy. Na celostátní výstavě mlékařských výrobků v Praze v r. 1922 poctěno družstvo diplomem ministerstva zemědělství, zvláště sýr camembert (s bílou plísní), jenž skoro vždy dosáhne plných 100 bodů.

Rovněž i máslo rekonstrukcí mlékárny a zařízením na vysokou pasteurisaci v jakosti se velice zlepšilo, a vždy dosáhlo 92 až 98 bodů, takže udělena byla českým odborem Zemědělské rady mlékárně úřední kontrolní známka, která kupujícímu zaručuje Ia jakost.

Ceny, vyplácené za mléko, jsou úměrné s cenami mlékáren okolních, ano v mnoha případech i vyšší. Mlékárna stále spěje k dalšímu slibnému rozvoji, což lze seznati z toho, že hlásí se stále noví členi, které prosperující závod zajímá.

V čele závodu jsou tito funkcionáři: Pp. Tomáš Mackovík, ředitel, Luková; Moudrý Fr., pokladník, Hlavinka Josef, jednatel, Brodek, a Horáček Simon, předseda dozor, výboru.

Představenstvo mlékárny

Zdroj: Přerovsko-Kojetínsko (1933)